

Verksamhetsberättelse för Utvecklingscentret för patient- och klientsäkerhet 2020

Verksamhetsberättelsen sammanställdes av Tuija Ikonen 22.1.2021

INLEDNING AV VERKSAMHETEN, PERSONAL OCH EKONOMI

Vasa sjukvårdsdistrikt och Social- och hälsovårdsministeriet hade inlett diskussioner om en nationell samordningsuppgift hösten 2019. Den 16 januari 2020 lämnade samkommunen Vasa sjukvårdsdistrikt in en ansökan till Social- och hälsovårdsministeriet angående statsunderstöd för grundande av ett nationellt utvecklingscenter för patient- och klientsäkerhet. Samtidigt påbörjade sjukvårdsdistriktet planeringen av personalbehovet och det praktiska verkställandet.

Den 12 maj 2020 beviljade Social- och hälsovårdsministeriet Vasa sjukvårdsdistrikt ett statsunderstöd på sammanlagt 3 miljoner euro under en treårsperiod (Pressmeddelande 117/2020). Det handlar om reservationsanslag för tre år, och villkoret för anslaget är en självfinansieringsandel på 200 000 euro per år. Finansieringsbeslutet för 2020 är 1 miljon euro. De anslag som ligger till grund för understöden 2021–2022 fastställs i stadsbudgetarna för 2021 och 2022. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en styrgrupp för perioden 1.9.2020–31.12.2022 med ansvar för den allmänna styrningen av centret (VN/15726/2020). Styrgruppen hade 17 medlemmar och höll två distansmöten under hösten 2020.

Personalrekryteringen inleddes i mars 2020 och de utvalda personerna inledde sitt arbete före ingången av december. Vid utgången av året omfattade personalen 15 hel- eller deltidsanställda (en vikarie för en sjukskriven medarbetare), av vilka tre finansierades genom självriskandel. Personalen företräder många yrkesgrupper: fem läkare, sju sjukskötare, en provisor, en farmaceut och en kommunikationsexpert. I verksamheten deltog också sex andra medarbetare inom sjukvårdsdistriktet på deltid, finansierade via självriskandelen.

Under 2020 uppgick kostnaderna för kostnadsstället (1737) till 474 525 euro, av vilket andelen som betalades med statsunderstöd utgjorde 278 635 euro. Kostnaderna för det första verksamhetsåret var lägre än beräknat dels på grund av att personalrekryteringen tog längre tid än väntat, dels till följd av de begränsningar som coronapandemin medförde. Utvecklingscentret för patient- och klientsäkerhet skötte också personal- och ekonomiplaneringen samt rapporteringen för VN TEAS-projektet, som inleddes den 1 april 2020 (kostnadsställe 1738).

Det expertråd som stöder inledningen av verksamheten samt forsknings- och utvecklingslinjerna sammanträdde sju gånger. I slutet av året utsåg styrgruppen medlemmar till det nya expertrådet.

KOMMUNIKATION OCH PUBLICITET

Den 7 april 2020 öppnade centret en webbplats på finska och svenska för den nationella kommunikationen och för förmedling av forskningsrön och god praxis. Centrets e-postadress fick formatet noharm@vshp.fi. Centret informerade om verksamheten via ett elektroniskt nyhetsbrev, som sändes ut 8 gånger under året. Nyhetsbrevet skickades per e-post till 297 personer. Centret kommunicerade också via Twitter (@patkeskus). I slutet av året skapade centret ett Instagram-konto om läkemedelssäkerhet och inledde planeringen av ett patientsäkerhetsmeddelande.

Under året publicerades åtminstone 14 artiklar om verksamheten eller medarbetarna vid centret i fackmedier och i nationella eller regionala massmedier. Centret fick publicitet i både finsk- och svenskspråkiga lokaltidningar (Vasabladet och Ilkka-Pohjalainen) samt på Yles finsk- och svenskspråkiga kanaler. Därtill publicerades nyheter om det nya TEAS-projektet i medier både för professionella och för allmänheten.

I december utsåg Mediutiset centrets direktör till en av 100 påverkare inom hälsovårdssektorn.

UPPNÅDDA MÅL

För att kunna följa upp verksamheten ställde centret upp detaljerade mål för varje uppgiftsområde i enlighet med beslutet om statsunderstöd. Målen uppföljdes var sjätte månad.

Nationell samordningsuppgift och nätverksarbete

Till följd av de begränsningar som coronapandemin medförde fullföljdes samordningsuppgiften, expertsamarbetet och utbildningen i huvudsak via webinarier och distansmöten. För att underlätta kontakten mellan hälso- och sjukvårdsenheterna och för att sprida aktuell information ordnades 12 ad hoc-webbinarier i mars–maj på temat "Covid-19 och säker vård". Målgruppen var sjukvårdsdistriktens ledande tjänsteinnehavare och ansvarspersoner för kvalitet och säkerhet. Talarna kom från flera sjukvårdsdistrikt, THL, Fimea och Arbetshälsoinstitutet. Covid-infomötena samlade sammanlagt 999 deltagare, av vilka 383 enskilda personer.

För att få en fortsättning på samarbetet grundades nätverket No Harm Experts för experter på säkerhet och kvalitet. Nätverket fick en egen diskussionsplattform och från och med maj hölls sammanlagt sex webbträffar om aktuella teman. Vid utgången av året hade nätverket 162 medlemmar.

För att främja forskningen om och utvecklingen av patient- och klientsäkerheten bildades ett forskar- och utvecklarnätverk för Österbotten (No Harm Bothnia). Under hösten ordnades en sjudelad seminarieserie om österbottniska forsknings- och utvecklingsprojekt kring patient- och klientsäkerhet. Webinarierna var tvåspråkiga. De var öppna för alla och avgiftsfria.

Sammanlagt 127 personer deltog i webinarerna. Positiv respons erhöles gällande bra föreläsningar och en mångprofessionell behandling av patient- och klientsäkerheten. Ett utvecklingsförslag var att ge möjlighet till gemensam diskussion och att behandla patient- och klientsäkerheten också med avseende på det praktiska arbetet.

Ett nationellt seminarium (webbinarium) ordnades i Vasa den 3–4 september 2020. Totalt 214 personer anmälde sig. Seminariet började med No Harm Bothnia-posterpresentationer. Föreläsningarna handlade om nationellt samarbete, lägesbilden och indikatorer samt om forsknings- och utvecklingslinjernas teman. Huvudtalare var Karin Pukk Härenstam från Karolinska Institutet i Sverige.

Centrets nationella team, som inledde sitt arbete i oktober, fick ansvar för samordningen av social- och hälsovårdsenheternas verkställande av den nationella patient- och klientsäkerhetsstrategin och dess verkställighetsplan (2017–2021). Planeringen av hur verkställandet ska uppföljas inleddes vid en nätverksträff för No Harm Experts. Förberedelserna för nästa nationella strategi inleddes i samarbete med Social- och hälsovårdsministeriet.

Inom SHM:s förvaltningsområde samarbetade centret med Fimea kring nätverket för läkemedelsinformation och uppdateringen av handboken "Säker läkemedelsbehandling" samt med THL inom TEAS-projektet "Potilas- ja asiakasturvallisuuden tilannekuva ja seurantamenettelyt" (lägesbild och uppföljningsförfaranden för patient- och klientsäkerhet). I september höll centret en nätverksträff med Smittskyddsföreningen i Finland och Suomen Hygieniahoitajat. Under nätverksträffen beslutades om att grunda en utvecklingslinje för sjukhushygien.

Centret deltog i planeringen av en ansökan till Finlands Läkarförbund angående införande av en specialkompetens inom kvalitet och patientsäkerhet. Initiativet till ansökan togs av Finlands patient- och klientsäkerhetsförening.

Utbildning och forskning om patientsäkerhet

I och med professuren i patientsäkerhet (från och med 1 augusti) deltog centret i planeringen av grundutbildningen och fortbildningen för professionella samt främjade undervisningen om patient- och klientsäkerhet. I november bildades ett utbildnings- och forskningsteam vid centret. Centret började planera en utredning av kompetensbehovet i fråga om patientsäkerhet inom grundutbildningen och fortbildningen i Vasa och inom introduktionen för nya medarbetare.

Tillsammans med Åbo universitet utredde centret kompetensbehovet inom patientsäkerhet och sammanställde en kompetensmatris som kommer att testas vid planeringen av grundutbildningen i odontologi. För de studerande inom den utlokaliserade undervisningen på kursen C7 hölls också 1,5 timmar undervisning om patientsäkerheten vid operativ behandling.

Centret ingick ett intentionsavtal med högskolorna i Österbotten (Vaasan ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia och Åbo Akademi) om en tre studiepoängs helhet för läroinrättningarna och öppna högskolan. Centret inledde också samarbete med Helsingfors universitets särskilda allmänläkarutbildning, med grundutbildningen för läkare vid Uleåborgs universitet och med Östra Finlands universitets utbildningsprogram i klient- och patientsäkerhet.

Bland forskningsprojekten fortsatte analysen av Vaasa 2017-materialet och sammanställningen av publikationer. Nya doktorander rekryterades och centret stödde studerande som färdigställde sina pro gradu -avhandlingar och examensarbeten. Personal- och ekonomiadministrationen för TEAS-projektet "Potilas- ja asiakasturvallisuuden tilannekuva ja seurantamenettelyt" (lägesbild och uppföljningsförfaranden för patient- och klientsäkerhet), som finansieras av Statsrådets kansli, sköttes med den projektfinansieringsandel som Vasa sjukvårdsdistrikt tilldelats.

I september bidrog centret med artikeln "COVID-19 koetteli turvallisuuskäytäntöjä" (Covid-19 satte säkerhetsrutinerna på prov) i Finlands Läkartidning (SLL 37/2020). Våren 2020 gjordes en enkät om utmaningarna med användningen av skyddsutrustning och anvisningarnas enhetlighet. Enkäten presenterades som en poster i samband med det nationella seminariet den 3 september.

Utveckling och testning av förfaranden och verktyg för patient- och klientsäkerhet

Antalet nationella forsknings- och utvecklingslinjer som koordineras av centret ökade från fyra till sex. Utvecklingslinjerna inriktar sig på Kompetensutveckling, Never Events, Tjänster som ges i hemmet och Sjukhushygien, av vilka de två sista är nyast. Forskningslinjernas teman är Lägesbild och Sjukhusdödsfall som kan förhindras. Linjerna höll ett planeringsmöte i samband med det nationella webinariet den 4 september. Därtill främjade respektive linje sina egna mål enligt sina planer.

För testningen och förankringen av verktyg och metoder inom Vasa sjukvårdsdistrikt bildades ett akutvårdsteam och man började utveckla simulationscentrets verksamhet. Centret deltog också i projektplaneringen kring skapandet av en No Harm Test Bed-miljö.

Under sitt första år sammanställde centret en rekommendation om identifiering samt patientsäkerhetskort. Centret samarbetade kring kompetenskriterier för apparatsäkerhet och planerade samarbete kring utvärdering av sjukhusdödsfall som kan förhindras. Därtill inleddes standardiseringen av de praktiska proven i den nätbaserade utbildningen i läkemedelsbehandling (LOVe).

Mätning och utvärdering

Mätningen och utvärderingen planerades och utvecklades inom TEAS-projektet samt genom att delta i utvecklingen av det kunskapsbaserade ledarskapet inom Vasa sjukvårdsdistrikt.

Förstärkande av patienternas och klienternas delaktighet

För att förstärka patienternas och klienternas delaktighet samarbetade centret med totalt 9 patientorganisationer bland annat genom att ordna ett gemensamt seminarium i samband med internationella patientsäkerhetsdagen och genom att delta i panelen på ett seminarium som arrangerades av Österbottens föreningar.

Representanter för centret talade på Minnesförbundets kongress och i Handikappforums påverkarnätverk samt för professionella bl.a. inom föreningen Suomen Hygieniahoitajat och vid specialiseringsutbildningen för farmaceuter och provisorer vid Helsingfors universitet. Centret bidrog också med ett patientanförande på Vasa centralsjukhus utvecklingsdag för experter inom patient- och läkemedelssäkerhet.

Skrivelser publicerades i tidningarna Kipupuomi och Suomen Potilaslehti och i SOSTEKirje. Centret planerade och avtalade med flera organisationer om samarbete under följande år.

Internationellt samarbete

Det internationella samarbetet främjades genom att utse Finlands representant i OECD:s arbetsgrupp för utvärdering av patientsäkerhetskulturen. Centret anslöt sig också till WHO:s patientsäkerhetsnätverk.

På WHO:s patientsäkerhetsdag (Patient Safety Day) den 17 september ordnades ett nationellt webinarium. Centret spred information i sociala medier också om dagens övriga evenemang och om objekt som upplystes i orange. Temat Personalsäkerheten som en del av patientsäkerheten förenade sammanlagt 24 aktörer, bland annat Social- och hälsovårdsministeriet och institut som lyder under det, hälso- och sjukvårdsenheter, fackorganisationer inom social- och hälsovård, andra föreningar och organisationer som arbetar för patientsäkerheten samt Patientförsäkringscentralen. Totalt upplystes 27 objekt runt om i Finland.

Läkemedelssäkerhetskoordinatorn Marianne Kuusisto anslöt sig som nätverksmedlem i den internationella organisationen Medication Safety Officers Society.